

BIAFRA, likovna grupa, djelovala u Zagrebu 1970–78. Osnovani su je kipari B. Bunić, S. Gračan, R. Petrić i M. Vuco. Članovi su bili kipari *Branko Bunić* (1970), *Stjepan Gračan* (1970–78), *Stanko Jančić* (1970–75), *Ivan Lesiak* (1971–78), *Ratko Petrić* (1971–78), *Miro Vuco* (1970–78) i *Đurđa Zanoški* (1975–78) te slikari *Vlado Jakelić* (1972–74), *Ratko Janjić-Jobo* (1970–71), *Zlatko Kauzlaric-Atač* (1970–78), *Rudolf Labaš* (1971–78) i *Emil Robert Tanay* (1971–78). Grupa je nastojala aktualizirati pitanja suvremenoga humanizma u kult. i društvenom smislu, uz ostalo i polemičkim odnosom prema vlastitoj sredini i apstraktnim lik. smjerovima šezdesetih godina. Zastupala je ekspresivnu i angažiranu figuraciju, unosila naturalističke postupke i snažna izobličenja (Vuco, Gračan). Izložbe i akcije grupe priređene su u Zagrebu, Osijeku, Varaždinu, Koprivnici, Metkoviću, Opuzenu, Karlovcu, Splitu, Mostaru i Beogradu, često na ulicama i otvorenim prostorima. Grupa je sudjelovala na izložbi »Mir 75« u Slovenj Gradecu (1975), na XXIX. salonu mlade skulpture u Parizu (1977) i na izložbi »Aktualnosti iz hrvatske likovne umjetnosti« u Beogradu (1977).

LIT.: *D. Erceg*, Nismo društveni balast, *Vjesnik*, 25. IV. 1970. — *Đ. Kadijević*, Nojeva barka, *NIN*, 26. III. 1972. — *Z. Rus*, Najnovija vizuelna eskalacija Biafre, *Oko*, 24. VII. 1975. — *V. Gudac*, Ironija jednog angažmana, *Pitanja*, 1977, 11–12, str. 118–131. — *V. Maleković*, Ponor između čovjeka i djela, *Vjesnik*, 26. IX. 1978. — *J. Depolo*, Razlaz Biafre — kriza, rezignacija ili hepening, *Oko*, 19. XI. 1978. — *Z. Rus*, Biafra — umjesto predgovora (katalog), Zagreb 1978. — *I. Šimat Banov*, Slučaj Biafra, *ŽU*, 1980, 29–30. Z. Poz.

BIANCHI, Carlo Federico, povjesničar i konzervator (Zadar, 30. XI. 1809 — 16. IV. 1891). Bio zadarski kanonik. God. 1855. objavio *Povijest relikvije Sv. Šimuna L. Fondre* (napisanu u XVII. st.), s komentarom. Izdao povijest zadarske nadbiskupije s podacima o gradnji crkava i samostana i izradi umjetnina u Zadru i okolici. God. 1883. nadzirao istraživanje ranosrednjovj. crkve Stomorice u Zadru. Opisao i druge arh. nalaze u Zadru u XIX. st.

BIBL.: *Zara cristiana*, I, II. Zadar 1877, 1879; *Antichità romane e medioevali a Zara*, Zadar 1883; *Fasti di Zara*, Zadar 1888. I. Pet.

BIBIĆ, Petar, grafičar i slikar (Velušić kraj Drniša, 3. II. 1893 — Beograd, 17. I. 1971). Studirao kiparstvo u Pragu (1913–22). Do 1930. djeluje u Splitu, potom u Srbiji. Radio je drvoreze i bakropise vješto crtane i rezane (*Sv. Jure*, 1923); bavio se slikarstvom (krajolici i vedute u ulju i akvarelu) i kiparstvom (nakon 1945). Između ostalog izrađivao je ex librise, plakate i medalje. Samostalno je izlagao u Novom Sadu (1920), Splitu (1921, 1923, 1924, 1926, 1929, 1930), Sarajevu (1927) i Skoplju (1935). Nekoliko njegovih grafika čuva se u Galeriji umjetnina u Splitu.

LIT.: *K. Prijatelj*, Ivan Galić i njegov salon (katalog), Split 1961. — *Jugoslavenska grafika 1900–1950*, Beograd 1977. — *Ex libris* (katalog), Split 1993. R.

BIBINJE, selo *JI* od Zadra, spominje se u XIII. st. Jezgra sela s kućama ambijentalne vrijednosti smještena je na malom poluotoku. Župna crkva Sv. Roka sagrađena je 1673. na mjestu starije, produžena 1854, kada je

BIAFRA, posljednja izložba u Zagrebu 1978.

sagrađena i nova klasicistička fasada. Na mjestu Banska punta nađeni su ostaci ant. arhitekture, na rtu Pulja ostaci crkve Sv. Ivana iz 1376.

BIBLIA SOLLEMNIS → SVEČANA BIBLIJA ZAGREBAČKE KATEDRALE

BIBLIJA, zbirka knjiga Staroga i Novoga zavjeta, glavni izvor i temelj kršč. vjere, zbog čega se zove i *Sveto pismo*. Prema sadržaju knjige se dijele na povijesne, poučne i proročke. Knjige Staroga zavjeta gotovo su sve napisane na hebrejskom jeziku, manjim dijelom na grčkom i aramejskom, dok su knjige Novoga zavjeta napisane na grčkom i aramejskom. Već u prvim stoljećima kršćanstva prevedena je na suvremene jezike. Na lat. jezik kompletnu je Bibliju preveo Sv. Jeronim krajem IV. i poč. V. st. Taj je prijevod dobio naziv *Vulgata* dok su raniji prijevodi nazvani *Italia*. Sv. Ćiril i Metod su oko 860. preveli velik dio Biblije na starosl. jezik u liturgijskim knjigama. Na narodni su jezik dijelovi Biblije kod Hrvata prevedeni od XIV. st.

U kršč. je svijetu B. bila već od prvih stoljeća snažan izvor lik. stvaralaštva u svim granama umjetnosti, a do kasnoga srednjeg vijeka, uz apokrifne i lucidare, bila je gotovo jedini izvor lik. tema. U prva tri stoljeća u slikarstvu katakomba i skulpturi sarkofaga javljaju se pretežno simboličke i eshatološke teme i to prikriveno, tako da se biraju motivi koji svoje analogije imaju u grčko-rim. mitologiji. Od IV. st. dalje prevladavaju poučne, moralizatorske i juridičke teme, dok simboličke traju i dalje. U doba romanike počinju se javljati narativne scene koje svoj vrhunac dosežu u doba kasne gotike i koje traju sve do danas. U tim je prikazima uvijek prisutna religiozna i moralna poruka. Simboličke teme, usporedo s ostalima, traju od prvih stoljeća do danas. Najstariji i najčešće prikazivan motiv iz Biblije je križ u najraznovrsnijim oblicima, od prikrivenoga simbola do dramatizirane pripovijetke.

Biblija, pak, kao knjiga i sama je uvijek bila posebno opremana i likovno dekorirana i ilustrirana, bilo kompletno bilo u dijelovima. Likovni sadržaj i bogatstvo dekoracije i ilustracije ovise o vremenu i prostoru u kojima su te knjige nastajale. Pojava iluminiranja Biblije u nas išla je, s neznatnim zaostatkom, ukorak sa svjetskim kretanjima. Najstariji sačuvani rukopis Biblije u našim stranama, i to samo Novi zavjet, jest *Splitski evanđelistar* iz VIII. st., pisan latinski, poluuncijalnim pismom, u kojemu ima tek nekoliko crteža.

Iz doba romanike očuvano je više lat. Biblija, koje su i bogato iluminirane *Velika Biblija*, iz XI. st., pisana karolinom, u dominikanskom samostanu u Dubrovniku, *Biblija* u samostanu Sv. Frane u Šibeniku, te zagrebačka *Radonova Biblija* (danas u Beču). Od Biblija pisanih goticom posebno se ističe raskošno iluminirani rukopis *Svečana Biblija zagrebačke katedrale* u Metropolitani u Zagrebu (MR 159), iz XIV. st., te još nekoliko Biblija u istoj biblioteci iz XIV. st., kao što su MR 63, MR 94 i MR 156.

Na glagoljici se B. očuvala samo u liturgijskim knjigama: najstarija, tzv. *Fragment Grškovičeva apostola* (u Arhivu HAZU) iz XI. st., te niz drugih bogato iluminiranih rukopisa od kojih je najraskošniji *Hrvojev misal* s kraja XIV. st. (danas u Carigradu).

ilustracija na str. 87

LIT.: *Minijatura u Jugoslaviji* (katalog) Zagreb 1964.

A. Bad.

BIČANIĆ, Josip, naivni kipar (Sadilovac u Lici, 19. III. 1928). Izučio drvorezbarski zanat. Oblikovanjem drva bavi se od rane mladosti, a intenzivnije kiparstvom od 1968. Motivi Bičanićevih skulptura su likovi ili skupine meditativnog karaktera (*Usnula*, *Na odmoru*), te žanr-prozor iz života slavonskog seljaka (*Berač grožđa*). Od 80-ih radi obojene reljefe u drvu (*Narodenje*). Samostalno izlagao u Novoj Gradiški, Bujama, Novigradu, Umagu, Zagrebu, Torinu, Zlataru, Iloku. Sudjelovao na skupnim izložbama u zemlji i inozemstvu.

LIT.: *J. Baldani*, Josip Bičanić (katalog), Ilok 1980. — *A. Bauer*, Josip Bičanić, skulpture (katalog), Nova Gradiška 1986. V. G. Č.

BIDERMAJER (Biedermeier, Biedermaier), stilsko pojava u umjetnosti sr. Europe otprilike između 1815–48, izdanak ili odjek klasicizma. Naziv je kombinacija imena Biedemann i Bummelmaier koja su 1848. nadjenuća dvojici malograđana u Münchenskom satiričkom listu »Fliegende Blätter«. Tako riječ b. označuje atmosferu građanina koji voli svoj dom, zaokupljen je svojom obitelji, postaje imućniji, pomalo se potvrđuje na kulturnom i političkom planu. Pojam b. je vezan u prvom redu za predmete interijera i dnevnoga života: pokućstvo, tapete, ogledala, odjeća, nakit, cvjetni aranžmani. Bidermajerskomu građanskom domu pripadaju stakleni

